

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nur. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
în Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifar
și învoială. — REOLAMR pe
pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA” ÎESSE ÎN ROMÂNIA
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Nr. de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Nr. de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nu collectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dnușul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 216.

Brașov, Joi 30 Septembrie (13 Octombrie).

1904.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Octombrie st. v. 1904

se deschide nou abonament, la care invităm
pe toți amicii și sprijinitorii făciei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni
6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

„Salvarea” Sécuiilor.

(a) Din timpuri imemorabile fe-
tele tinere din comitatele locuite de
Sécui vin la Brașov cu miile și se
tocmesc ca servitoare pe la stăpâni,
Români și Sași, începând din etatea
fragedă de câte 10—11 ani. Incepa
sluji cu o simbriută de câte 11—12
florinți pe an și avansază cu timpul
până la 50—70 florinți. În 5—6 ani,
decă a fost harnică și cuminte și
cruțătoare, fata se întorcede acasă cu
bani de zestriloră și se mărită. La
rându ei, și ea își trimite apoi fiie-
cele la Brașov, și istoria se repetă din
generațiune în generațiune. Vor fi
printre ele și unele cu mintea ușu-
rică, cari nu profită în bine de tim-
pul petrecut ca servitoare la Brașov
și cronica sinuciderilor aprópe în fie-
care an înregistră, că cutare séu
cutare sécuiancă cu înclinări roman-
sióse și-a luat singură viața din causă
de amor nefericit. Procentul ace-
stora este însă infim și Sécuimea până
acum n'a ajuns să fie lipsită de mame
și neveste, din causă că li-s'ar fi pră-
pădit fetele pe la Brașov.

Din timpuri imemorabile flăcăii
și fetele din comitatele locuite de
Sécui urcă Carpatii și se cobóră
pe panta cealaltă în Țera românescă
unde se tocmesc ca și surorile lor
din Brașov, ca servitorii și servitoare
pe la boierii. Cine a avut ocaziune
să cunoscă împrejurările din Țera, a
vădut că mai ales prin orașele mai
marii în fie-care casă este câte un
rânduș ungur, servitor séu bucătă-
răș unguorică, apoi laboranți pe la
farmacii, masseuri pe la băile de
abur, birjarii etc. Cine-i harnică și cu-
minte și cruțător, se întorcede acasă
cu parale, își cumpără casă și moșie
și își cărpesce sérăcia cât de bine,
căci simbriile prin Țera sunt cel pu-
țin de două ori așa de mari ca pe
la noi. Fetele, cari sunt frumoșe a-
desea își gădesc norocul în Țera și
se mărită, cele cari nu-și gădesc bār-
bat acolo, se întorcede zestriloră și
se mărită acasă. Cele cari sunt fru-
moșe și fără minte — se pierd. Pro-

centul acestora însă este de aseme-
nea infim, așa că sécuimea nici din
causa fetelor măritate séu pierdute
prin Țera nu a suferit până acuma
vr'o pagubă mai însemnată.

Sécuii sunt ca și locuitorii de
pe litoraluri. Aceștia se fac pescari
și marinari și își hrănesc familiile
cu munca pe vapore și corăbii. Ma-
rea cea bogată în pesci, a fost pen-
tru Sécui în tot-déuna România.

Cu bani aduși din România
și-au salvat situația Unguriilor din Sé-
cuime, căci pământul lor nu putea
să-i hrănescă. Câștigul era mare și
risicul puțin.

De când cu utopia expansiunei
maghiare, domni de la putere pe
lângă maghiarisarea naționalităților,
și-au adus aminte, că în granița Ar-
dealului și a României numeroși
congeneri de ai lor nu trăiesc toc-
mai în belșug și fiind nevoiți a-se
căpătu pe unde pot, emigrăză în
România unde sunt expuși „desna-
ționalisării”.

Să salvăm pe Sécui! Să le in-
dulcim sórtea, ca să se simtă bine
acasă și să nu mai emigreze. Să le
creăm isvóre noue de existență, să
le facem drumuri de fer și câte și
mai câte!

Așa s'a dat lozinca și s'au nu-
mit comisarii speciali pentru salva-
rea Sécuiilor.

Nu e vorba, că acei comisarii
n'au salvat nimica până acuma, de
cât că s'au pus pe sine în evi-
dență și au înaintat la posturi în-
nalte ca bărbați „binemeritați pen-
tru patrie și națiune”.

Dilele acestea a eșit de sub
tipar raportul camerei de comerț
din T.-Muresului numită „Camera
sécuescă” pe anul 1903.

Raportul publică date și despre
emigrarea Sécuiilor. Din cele patru
comitate sécuiesci au emigrat în
cursul anului 14.000 Sécui. Emigră-
rile în România, cu totă acțiunea
patriotică a comisariilor, n'au dat de
loc îndărət, ér emigrările în Ame-
rica, inceptute înainte cu trei ani
s'au înđecit. Sécuimea, spune ra-
portul, nu exportă decât lemne și
borviz, ér cucuruz a importat în
cursul anului din România în valóre
de 1.200.000 corone.

Mai sunt, nu e vorbă, și alte
regiuni sérace în Ungaria și Tran-
silvania, fără export și fără agricul-
tură intensivă, fără industrie și fără
isvóre de câștig. Nicl de una însă
nu se face atata cas, ca de Sécui.

Și felul cum s'au apucat cei
de la putere să-i salveze pe aceștia,
n'a fost de loc din cele mai bine
alese.

Sécuii, cât timp se sciau avi-
sați la puterile lor, își făceau ei
rostul, cum se pricepeau mai bine,
acuma însă de când cu acțiunea de
salvare, o bună parte din ei s'au
demoralizat și s'au făcut tândale,
punându-și încrederea în guvern, care
nu-l va lăsa să piară de fόμε, „căci
dór e Ciangău séu Sécuiu”. Au

ajuns până acolo, încât aștêptă de
la guvern ajutor bănesc — un fel
de lófă pentru-că sunt Sécui — așa
că inspectorul Balogh Vilmos s'a
vădut nevoit a declara în fie-care
comună, că la așa un ajutor de
geaba aspiră...

Noi am arătat de mult, cât e
de primejdiosă politica „salvării”
Sécuiilor séu a Ciangăilor din partea
guvernului pe considerațiuni de rassă
și acum vedem dintr'un articol pu-
blicat în ultimul număr al țiarului
„Br. H.” că chiar și unii dintre con-
ducătorii acestei mișcări au început
să se convingă, cât e de primejdiosă
o acțiune de felul acesta inițiată din
partea guvernului. Numitul articol
este inspirat numai de téma dem-
ralisării, care a început să prindă
răđecini printre Ciangăi, și culmi-
néză în frasa, că „cel ce aștêptă
ajutor, nici-odată nu va sci umbla
pe picioarele sale”. Decă e vorba să
se facă ceva pentru Ciangăi să se
facă pe cale socială și nu din ini-
țiativa guvernului.

Același lucru îl susținem și noi,
dér firesce, din alte și mai multe
considerațiuni.

Brașov, 29 Septembrie v.

Convenția comercială română-
germană a fost erl definitiv încheiată.
Ministrul român al afacerilor străine d-l
I. C. Brătianu și ministrul german la Bu-
cureșci d-l Kiderlen Wächter au semnat
convențiunea, care a fost trimisă deja la
imprimat. Primul delegat al guvernului
german D. Stemrich a plecat deja în Ger-
mania, ér ceialți doi delegați germani,
d-nii Wolfram și Blau, vor petrece încă
câteva zile în România, spre a visita mai
multe fabrici.

Congres european în cestiunea
balcanică. Din Roma se anunță, că în
cercurile diplomatice de acolo se menține
svonul privitor la convocarea unui congres
european [pentru o aranșare definitivă a
cestiunei balcanice]. Ideia acestui congres
ar fi dat-o Italia și ar fi îmbrășat-o An-
glia, Germania și Rusia, Turcia nu s'ar
contraria, de óre-ce tocmai în zilele din
urmă s'a pecetluit amicitia între Sultan
și regele Italiei. Congresul nu se va ocu-
pa cu cestiunile din Estremul Orient, dér
va discuta afacerea diu Africa-de-nord.

Întelegerea sérbo-bulgară în ces-
tiunea Macedoniei. Nu de mult înre-
gistrasem și noi scirea despre apariția u-
nui comunicat din partea guvernului sér-
besc, care în numele séu și al guvernului
bulgar condamnă fórte aspru activitatea
recentă a bandelor bulgare și sérbe din
Macedonia. Acum sosesc din Sofia sci-
rea, că numitul comunicat a causat mare
nemulțămire în cercurile macedonene, cari
în public acusă guvernul bulgar de tră-
dare în cestiunea macedonenă.

Dieta ungără.

După vacanța de vară, prima ședință
a dietei s'a ținut Lunii în 10 Octombrie.
După deschiderea ședinței presidiate
de D. Perczel, ministrul de comerț Hi-
eronymi a prezentat proiectul referitor la
provisorii comerciali cu Italia, ér minis-
trul de agricultură Tallian un proiect des-
pre regularea riului Raba.

A luat apoi cuvântul Francisc Kos-
suth. El ceru lámuriri asupra scrisórei con-
telui Tisza adresată alegătorilor și din
Ugra, deóre-ce planurile lui Tisza sunt
direct îndreptate în contra rezistenței opo-
sițiunei în cameră. O astfel de măsură nu
póte fi motivată în momentele de față, ér
oposiția nu va da din mână arma resis-
tenței. Decă în raporturile politice actuale
se va face imposibilă rezistența oposiției,
urmarea ar fi séu stlccirea „națiunei”, séu
revoluțiunea (!)

Kossuth protestăză apoi în contra
afirmării din scrisóra lui Tisza, că la 1867
s'a pus în mâinile domnitorului dreptul de
stabilire a limbei în armată.

Ministrul-președinte Tisza răspunde
lui Kossuth. Declară, că este un interes
național capital garantarea demnității dis-
cusiunilor în cameră. Punctul séu de ve-
dere privitor la revisuirea regulamentului
camerei este cel vechiu. Decă va fi nece-
sar, va aplica în viitor măsurile, ce le-a
vizat în proiectul séu din primăvară, cari
însé vor avé numai un caracter provisor.

În ce privesc revisuirea definitivă a
regulamentelor camerei, Tisza scóte în re-
lief patru puncte principale. După părerea
lui la debaterea proiectelor de lege nu se
póte aplica clótura (botnița — Culeg.) Al
doilea: obstrucțiunea tehnică trebuie să se
facă imposibilă. Al treilea: trebuie să se
creeze mijloce pentru scutirea vađei și
demnității camerei. Al patrulea: budgetul
anual și contingutul de recruți trebuie să
fie desbătute și primite în termen fix.

Spune apoi, că pentru revisuirea re-
gulamentului camerei va propune esmi-
lerea unei comisiuni care, după-ce va de-
bate cestiunea, va face propozițiuni dietei.

Deóre-ce Kossuth a pus în discu-
siune și reforma legii electorale, Tisza
declară, că ține la vechia-i promisiune:
va face tot posibilul, ca alegerile generale
dietale din 1906 să se facă pe baza
nouvei legi.

— O să fie și până atunci alegeri
noue, observă Olay.

— Asta nu atirná, decât de la d-v.,
răspunde Tisza.

— De ce ameninți? Noi ne purtăm
destul de bine! điseră căț-va din stंगा.

— E interesant, replică ironic Tisza,
că tocmai aceia se tem de alegeri noue,
cari mereu strigă, că „națiunea” întrégă
le stă la spate.

— Nu ne temem, đice Ugron, dér
n'ai să ameninți.

— Nouă nu ne stau la spate baro-
nii, observă Rakosi Victor. (Banffy, care
sta la spatelul lui Rakosi, zimbind li șop-
tesce acestuia, că și el e baron).

Tisza declară de alt-fel, că nu vré
nici el alegeri noue. Comunică apoi camerei
programul de lucrare al guvernului: Mi-
nistrul de finanțe va presenta cât mai
cúrdând proiectul de budget. Până când
comisiunea financiară va desbata proie-
ctul de budget, camera să se ocupe de
provisorii comerciali cu Italia. Va urma
apoi procedura penală civilă și proiectul
despre reforma instrucțiunei poporale.
Declarațiua acésta a fost primită cu aplauze
generale.

A mai vorbit și Polonyi tot în ces-
tiunea scrisorii lui Tisza, luându-l pe
acesta la refec.

*

În ședința de erl, Marți, s'au resolu-
vit mai multe petițiuni întrate la birou în
decursul vacanței.

SCIRILE DILEI.

— 29 Septembrie v.

Regele Carol la expoziția agrară. Duminecă după amiazi regele Carol a vizitat Expoziția agrară.

Regele s'a dus la București direct de la Sinaia, cu un tren special și a descins în gara Mogoșoia la orele 12.45. Pe peronul gării, Suveranul a fost întâmpinat de d-l Dimitrie Sturdza, președintele consiliului, de d-nii miniștrii C. I. Stoicescu și Vasile Lascar, de d-l Paul Stătescu, prefectul județului Ilfov.

Regele și principele Carol, urmați de d-nii miniștrii și de suită, s'au dus apoi în trăsură, la Expoziție, unde au ajuns la ora 1. Aci a descins la marele palat al agriculturii, unde a fost întâmpinat de către principele Ferdinand și principele Wilhelm de Hohenzollern, de d-nii miniștrii Em. M. Porumbaru și Al. Gianni, de d-l Greceanu președintele Soc. agrare, de membrii comitetului expoziției, de d-l I. Cesărescu, prim ajutor al primarului capitalei, de d-l procuror general Ștefănescu și de diferiți șefi de servicii, cari figură ca esposanți. D-l Greceanu a salutat pe Suveran printr'un discurs, relevând progresele pe cari le-a făcut țera sub domnia Majestății Sale. Regele a răspuns d-lui Greceanu aducând elogii inițiatorilor acestei frumoase expoziții. D-l Sava Șomănescu președintele comitetului expoziției, mulțumesc Suveranului de onoare făcută expoziției prin visita sa, care este o supremă încurajare pentru inițiatori și esposanți. În urmă Suveranul a vizitat cu de-amănuntul întreg palatul agriculturii precum și toate celelalte pavilione ale expoziției, interesându-se foarte de aproape de mersul progresiv al industriei și comerțului român.

În nr. de Duminecă vom publica un raport mai lung.

Episcopul Dr. Vasile Hossu a plecat, precum cetim în „Drapelul“, la Roma, spre a-și face reverința la Papa Pius X. La reîntorcere P. S. Sa va cerceta pe episcopul Nagel din Triest.

Cablul Constanța—Constantinopol. Din Constantinopol se telegrafază, că eră a fost semnată de către reprezentanții Porții și a societății germane convenția definitivă în privința concesiunii cablului Constantinopol—Constanța, precum și convenția relativă la așezarea unui nou fir terestru Constantinopol—El-Arich (Egipt).

Contra pelagrei. Guvernul bucovinean a adresat un deis tuturor prefecturilor din țară în care le provoacă de-a supraveghia cu totă rigurositatea ca porumb stricat cum și alimente stricate și stricăciose sănătății să fie oprite de a fi puse în vânzare. Ori-ce cas de contravențiune este a-se aduce imediat la cunoștința judecătorei competente, pentru-ca această să pedepsască pe contravenienți.

Necrolog. În Blașiș a răposat în 9 Octomvrie studentul de clasa VII-a gimnazială Emil Iozon în al 20-lea an al etății. În mormântarea i-s'a făcut eră, Marți în cimiterul gr. cat. din Blașiș. Pe răposatul îl jelesc frații Valeriu și Alexandru, unchi și mătușile Maria Pop măr. G. Grozea, Dr. Alexandru Pop și soția Camila Pop n. Nistor.

Nou avocat român. D-l Dr. C. Velican a făcut cu succes dilele trecute cenzura de avocat la tabla reg. din Târgu-Mureșului.

— D-l Ioan A. Caba a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea din Budapesta.

Exhumată de trei ori. Doctorul Jacobsohn din Ploiești a fost acuzat, că a aplicat un tratament cu mercur soției sale, în urma căruia această a fost otrăvită și a murit. Nenorocita femeie a fost exhumată de două ori deja, și s'au găsit în intestine mercurul, doctorii însă n'au fost de acord, decât cantitatea ce s'a găsit era suficientă pentru a provoca mărta. La procesul, ce s'a judecat dilele acestea s'a ordonat o a treia exhumare, pentru a se constata, decât otrava a pătuns și la oase. Alături s'a făcut această exhumare, luându-se câteva chilogramme de oase, cari vor fi analizate de profesorul Dr. Istrati. La exhumare erau de față profesorul Dr. V. Babeș, procurorul judecătorei de instrucție și chemicul Poltzer.

Sciri mărunte din România. Pictorul Nicolae Bran mărstru de desemn la liceul Mateiș Basarab din București, a fost permutat în aceeași calitate la liceul „Lazar“.

— Duminecă s'au început în București **alergările de cai.** Resultatul a fost încurajator pentru caii produși în țară. *Spuma*, o frumoasă roibă născută în Buzău a bătut două iepe câștigătoare în Anglia.

Doi artiști celebri. „Cronica Israelita“ scrie, că la teatrul național din București se fac pregătiri pentru reprezentațiile lui de Max și a d-șorei Mariora Ventura, cari se așteptă să vină din Paris. Amândoi — dice numitul diar — sunt de origine Evrei din România. D-l Max este fiul unui medic din Iași și mai târziu București, er mama d-șorei Ventura, fosta societară a teatrului național din București, a fost de asemenea evreică.

Cel mai lung cablu din lume s'a terminat dilele trecute și se află între San Francisco și Manila pe insulele filipine. Lungimea acestui cablu este de 14.140 kilometri și e așezat la nisce adâncimi mari între 4000 și 9633 metri, astfel în cât atinge aproape cele mai adânci locuri din ocean, cari până acuma au fost măsurate. În timp ce mai înainte o depeșă, care se espedia din Washington la Manila, trebuia să facă drumul peste oceanul atlantic, marea mediterană, India și Honcong prin cabluri străine și prin 15 stațiuni, ea astăzi trece direct dela un capăt al cablului, fără nici o stațiune intermediară, până în celălalt capăt.

Serată umoristică. În sera de 13 Octomvrie, Joi, se va da o serată umoristică de către d-șora F. Kutzeera, cântăreță și virtuoză pe țiteră (cântă și romănesce) și d-l L. Röckl, umorist instrumental la „Gewerbeverein“ Inceputul la orele 6 sera. Intrarea liberă.

În afacerea adunărilor învățătorești din Bănat, unde inspectorii școlari au fost salutați în limba maghiară, „Drapelul“ ce ne-a sosit astăzi publică o rectificare, séu cum dice o lămurire. Nu P. C. Sa archimandritul Hamsea a fost președintele adunării învățătorești și nu d-sa a salutat pe inspectorul școlar (cum s'a diș din greșală), ci președintele adunării d-l Dr. Tr. Putici a fost, care a ținut mai întâi un discurs de deschidere în limba română, apoi a salutat romănesce pe oșpeți, între cari pe archimandritul Hamsea ca reprezentant al episcopului din Arad și, în fine, a salutat tot în limba română pe inspectorul școlar reg. intercalând în discursul séu câteva cuvinte de salutare, rostite în limba maghiară.

Aceeași fôie publică o corespondență din Timișoara, în care se vorbește despre statutele reuniunii învățătorești din Timișoara, care s'a întrunit în Lipova, precum și de cealaltă reuniune, întrunită la Biserica-Albă. În corespondență se relevă, că statutele reuniunii din Timișoara *impun* presidiului, respective comitetului societății, ca să invite necondiționat pe inspectorul reg. la adunări și că și protocoalele adunării generale să se trimită inspectorului reg. în copie autentică. Limba în care să fie concipate aceste copii — ce-i drept — nu e indicată în statute și această depinde de a bunului plac al inspectorului. Ba ce e mai mult, consistoriul din Arad, șeful și forul suprem al învățătorei, n'are nici o influență ca atare asupra acestei reuniuni, deoarece, conform statutele, și consistoriul e considerat ca un *simpliciter* oșpe ca și inspectorul școlar. Rêul datéază de acum 3—4 ani, când s'a fondat reuniunea și responsabili sunt în prima linie aceia, cari au conlucrat la fondarea reuniunii.

Congresul științific din Constanța.

„Asociațiunea pentru înaintarea și răspândirea științelor“, care la 1902 și-a ținut primul séu congres la Iași, al doilea la 1903 în București, s'a întrunit Duminecă în al III-lea congres la Constanța sub președinția d-lui Elie Radu, inginer inspector general.

Primarul I. Benderli a salutat congresul în numele cetățenilor din Constanța, urându-i succes și spor la muncă.

Dr. I. Felix, președintele de onoare, a pronunțat un patriotic discurs, făcând apologia științei române.

Președintele Elie Radu în discursul séu de deschidere face elogii inițiatorilor

acestei Asociațiuni, cu deosebire d-nului Dr. Istrati, care și-a câștigat multe merite, mai ales în jurul expoziției ce s'a aranjat anul trecut la București cu ocaziunea congresului. În Constanța nu s'a putut aranja estimp o expoziție regională din cauza secetei, membrii congresului însă vor avé ocaziune a admira lucrările tehnice din portul Constanța. D-l Radu a vorbit mai departe despre *muncă* și a relevat necesitatea luării de măsuri contra secetei, care în termin mediu tot la 5 ani bătut éra.

Profesorul Mrazec dă cetire conturilor bănesci pe exercițiul 1903/4, care se saldéză cu un excedent de 10.137 Lei.

În comitet s'a ales I. Kalinderu, preș. de onoare, St. Hepites, preș. activ, Mrazec, v.-preș., Dr. Murgoci și inginer Ilescu, secretari, și Mihaescu cashier.

A doua zi, Lună, s'au format două secțiuni, una medicală (preș. Dr. Petrini-Galați) și una științifică pură (preș. Hepites).

În secțiunea din urmă Dr. Hepites a cetit date statistice asupra secetei.

Dr. Riegler a făcut un comunicat original despre principiul conservării energiei.

Dr. Hurmuzescu, prof. la Iași a vorbit despre „Teoria electronilor și condensarea vaporilor de apă în atmosferă“.

Dr. Severin, prof. de chimie la Iași, a comunicat resultatul observărilor sale asupra acidilor naliți bromati.

Ing. Poltrea a vorbit despre găsirea unei surse de apă artesiană.

Dr. I. Mitulescu a făcut o expunere sistematică despre „influența agenților fizici asupra nutriției celulare“.

Dr. Brăescu-Iași despre tratarea alie-naților.

Dr. A. Sarcany arată cât de vătămătoare sunt omului mușcele de casă.

Dr. Miron a vorbit despre sifilis.

Un rabin despre congresul liber-cugetătorilor.

Rabinul din Alba-Regală Dr. Jacob Steinhertz publică în „Egyenlöseg“ un articol despre congresul liber-cugetătorilor ținut de curind la Roma.

De ore-ce din tabăra evrească eram deprinși a vedé sprijinindu-se ori-ce acțiune disolvantă, fie ea ori-cât de descreerată, er vocile autorizate ale rabinilor tăceau tăcerea pescelui, cât timp credeau că corosivul pseudo-științific atacă numai creștinismul — vocea rabinului Dr. Steinhertz este surprinzătoare și este un semn caracteristic al timpului. Este un semn, că destrăbălarea pseudo-științifică acum nu se mulțumesc cu subminarea creștinismului, ci pune torpilele sale la temelul ori-cărei credințe. Éta ce dice rabinul Steinhertz:

„Ce să dicem despre societatea învățătorilor adunați în cetatea eternă, care a invitat omenirea, să se lapede de ori-ce religione, să se emancipeze nu numai de sub „dominațiunea popilor“, ci să facă odată o ispravă temeinică, să sfirșescă radical și cu prejudițiile străvechi religio-nare și să ștergă numele lui Dumneșeu?! Libera cugetare fără îndoială este comóra cea mai prețioasă a ori-cărei națiuni și ori cât de mari ar fi abuzurile ce se séviresc cu acest soiș al libertății, nimeni nu-i pôte trece prin minte, ca deținătorii puterii de stat să apeleze la vr'un mijloc represiv față cu dênșii.

Asta însă nu vré să dică, ca să privim cu mânilé în sîn la acțiunea primejdióșă a apostolilor fanatici ai ateismului internațional.

Nu-i temem noi de întreprinderea descreerată a lui Haeckel și soți pe aceia cari cunosc cât de puțin istoria evoluțiunei omenirei, născerea și rolul religiunilor în propagarea culturii. Aceștia știu foarte bine ce trebuie să credă despre platitudinî d'al'aste, că religiunea nu este decât „încredere orbă, sentimentalism, inverosimilitate și fantasia poporului...“

Trebuie însă să ne gândim la semidocti și la ómenii cu cunoștințe puține, cari primesc ca revelațiuni ale științei vorbele propoveduite din Roma, și cari dau lovitura de grație religiosității lor, și de altmintrea destul de slabe.

Diarele nóstre cotidiene și-ar fi câștigat merite neperitoare, decât pe lângă tot

liberalismul lor ar fi redus la adevărata valóre evangelia cea mai nouă a ateismului nud și ar fi arătat, că libera cugetare nu cere distrugerea credinței în Dumneșeu și abandonarea ori-cărei tradiții religiose. Pe cât scim însă, partea cea mai mare a presei s'a ferit a analiza mai cu de amănuntul cestiunea această prea „delicată“ și n'a avut cuvint óșinditor nici pentru faptul, că liber-cugetătorii au avut lipsa de tact, să alégă reședița capului bisericeii catolice ca loc, de unde să-și distribue doctrinele lor salvatóre.

Datoria încă și mai mult decât a presei, este a preoților, ca să se ocupe din amvon cu exagerațiile și rolul demagogic al liber-cugetătorilor, înainte de a infecta masele și înainte de a distruge ultimele resturi ale religiosității.

Rabinii noștri au avut ocaziunea cea mai bună spre această în sêrbătorile cele mari de curind trecute și de sigur și-au făcut datoria accentuând, că noi Jidovii ca popor par excellențe religioși trebuie să luptăm în primul rînd contra ateismului.

Dér ar trebui să-și dea mâna tóte confesiunile... Să adorăm pe Dumneșeu și să întărăm religia fie-care după credința sa în biserică, dér afară de această să recunóscem scopurile comune și pericolele comune, ce ne amenință din partea materialismului științific.

Bibliografie.

Au apărut:

1) **Câteva cuvinte despre îmbrăcăminte și lux** de Dr. Em. Elefterescu. O broșură de 19 pagini.

2) **Despre rêul concubinagiului în poporul nostru** de Dr. Em. Elefterescu. 13 pagini. Amîndoué tipărite în tipografia Al. Vălescu. Mușatesci-Argeș. Prețul?

„Luceafărul“ nr. 18 are următorul sumar: 1) Asociațiunea la Timișoara de T. O. Codru. 2) Copiilor (poesie) de O. Goga. 3) Curcubel-bel de V. E. Moldovan. 4) Căldura, vîntul și gerul de Șt. S. Tuțescu. 5) Comunicare de N. Dobrescu. 6) Satuș meu de Tullius. 7) Căntece de joc (poesie) de E. Hodos. 8) Metamorphoseon li-ber de Rito. Cronică. Cărți și reviste. Ilustrații: Incoronarea lui Petru I. „Luceafărul“ apare la Budapesta (I. Str. Zöldfa 7.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 11 Octomvrie. „Berliner Tageblatt“ primesce din Petersburg scirea, că Rușii au început Lună înaintarea pe un front lat, pe linia Sîmînting-Mukden de-alungul fluviului Hunho. Corpul de armată 6 siberian, precum și trupele retrase la Tienling, apoi divisiunile generalilor *Miscenko*, *Rennekampff* și *Samsonov* au fost distribuite în front. La stînga estremă înaintéază brigada de cavalerie din Caucas. Cavaleria japoneasă se abate din calea cavaleriei rusești. Japonezii au opus până acum foarte puțină rezistență. Se afirmă, că ofensiva se întimplă la ordinul țarului.

Tokio, 11 Octomvrie. *Mikado* a dat un manifest către popor, în care accentuéză, că dela începerea ostilităților armata și flota au dat dovești de mare bravură și a înaintat pas de pas. Cu tóte acestea prospectele nóștre la un succes definitiv sunt încă foarte îndepărtate. Sperăm, că sentimentul național ne va face posibilă o victorie finală.

Reval, 11 Octomvrie. țarul a pronunțat un discurs răsboinic cu ocaziunea revistei asupra flotei din Baltica. El a exprimat speranța, că soldații de marină vor răsuna pierderile, ce i-s'au făcut Rusiei în vase. Séra s'a dat un banchet, la care au fost invitați toți comandantii vaselor. țarul a plecat spre Petersburg.

Tokio, 12 Octomvrie. Rușii au trecut Hunho atacând pozițiunile japoneze. Forțe însemnate japoneze merg spre nord. Canoniera japoneasă „Heijen“ s'a ciocnit de o mină în golful porumbeilor scufundându-se și înecându-se 307 ómeni.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauga pe lângă portul postal arătat, încă 20 bani pentru recomandatie.)

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură rațională, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară de la Ferăstrău și la Seminarul Nifon Metropolitan din București. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I **Agrologia**, sėu Agricultura generală. 34 cőle de tipar cu 217 figuri în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al Romăniei cu decizia Nr. 2078 din 1897. Costă 5 corőne.

Vol. II **Pitotechnia**, sėu cultura specială a plantelor, 38 cőle de tipar cu 202 figuri în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă 8 corőne.

Vol. III **Zootechnia**, sėu Cultura generală și specială a vitelor cornute, dimpreună cu lănarie și lăptăria, 49 cőle de tipar cu 225 figuri în text. Costă 8 corőne.

Vol. IV **Economia Rurală**, sėu organizarea și administrarea moșilor mari și mici. Costă 8 corőne.

Cartea d-lui prof. Maior se deosebesce esențial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba și literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba noastră, care tratăză tőte cestiunile cele mai mari ca și pe cele mici privitoare la agricultura română din tőte țerile locuite de Români, pe baza progreselor actuale ale științei și tehnicii agricole moderne. Ea ia serios concurențacu cele mai bune lucrări apărute până acum în limbile culte germană, franceză etc.

Economia pentru școalele populare compusă de Teodor Roșu, învățator la școala principală română din Lăpușul-Unguresc. Ediț. a doua. Prețul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influința împrejurărilor asupra acțiunilor și deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck, de Panaite Iosin. Prețul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură și fost estimator expert la banca agricolă. Motto: „Sėrac în țeră sėracă“. Eminescu. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor“ sėu povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, creșterea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. 90 pag. Form. 8° costă 50 b. (+ 6 b. porto).

Inșoțirile de credit împreunate cu inșoțiri de consum, de vëndare, de viieri, de lăptărie etc. Indreptare practică pentru înființarea și conducerea de inșoțiri, de F. W. Raiffeissen. Edițiunea a V-a Trad. de Dr. A. Brode. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conține 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 bani.)

Grădina de legume, de Ioan F. Negruțiu, profesor în Blăși. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto).

Imbunătățirea stării sătėnului, de Gr. G. Peucescu. Prețul 50 bani (pl. porto 5 b.).

„Cultura și îngrijirea grăului“, de I. F. Negruțiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„Economia“, pentru școalele populare de Teodor Roșu. Prețul 60 bani (plus porto 5 b.)

Cărți pentru comercianți și funcționari de bancă:

Introducere în contabilitate și contabilitatea înpartidă simplă, de I. C. Panțu. O carte bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VII + 218. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiun, recomandățiun și acreditive; scrisori în comerț cu mărfuri, comisioane și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupōne etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea dublă, de I. C. Panțu. Acastă broșură conține: **afacerile de credit cambial și afacerile de bancă**. Prețul broș. 2 corőne (+ 10 bani porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Octombrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	119.30
Renta de corőne ung. 4%	98.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.95
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.65
Bonuri rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	212.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	163.—
Renta de hărtie austr.	99.85
Renta de argint austr.	99.75
Renta de aur austr.	119.65
Renta de corőne austr. 4%	100.—
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.25
Losuri din 1860.	155.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.38
Acții de-ale Băncei ung. de credit	775.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	667.—
Napoleondori	19.04
Mărci imperiale germane.	117.47 1/2
London vista.	239.45
Paris vista.	95.22 1/2
Note italiene	95.15

Cursul pieței Brașov.

Din 12 Octombrie n. 1904.

Bancnote rom. Cump.	18.88	Vënd.	18.92
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleond'ori.	19.02	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesco	2.53	„	2.55
Mărci germane	117.20	„	117.40
Lire turcesco	21.50	„	21.60
Scris. fonc. Albina 5 ^o /101.	101.—	„	102.—

La espozitiile igienice din Cairo în anul 1895 și în Londra la anul 1893 a fost premiat

SPIRITUL REUMA

cu diploma de onőre și cu medalie de aur. Probat de capacități medicale și întrebuintat cu succes în spitale

SPIRITUL-REUMA

și FLUID de PUTERE,

are efect sigur la tőte părțile corpului și anume: **contra reumatismului, durere de nervi, șoldină, išchias, asthmă ș. a.** În multe casuri efectul este atât de mare, că după o fricțiune încetăză durerile.

Dureri de dinți și cap vindecă în 5 minute

Prețul unei sticle cu instrucție 1 corőnă, sticle mai mari cu 2 cor. 40 bani.

Depou principal în BUDAPESTA la farmacia d-lui Josif Tőrök, Király-utoza nr. 12., și la d-l Dr. A. Egger, Văczl kőrut 17. asemenea în tőte farmacile din provinciă, precum și la proprietarul

WIDDER GYULA

farmacist în Sătoralja-Ujhely.

Comande din provinciă se efectuează prompt.

Depou în Brașov: la Victor Roth farmacia la Ursu, Alexina Jekelius, Franz Kelemen, Friedrich Stenner, Karl Schuster, Ed. Kugler. In Co-halm: la E. Victor Milas.

1—20,1532.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sėu lunare.

O parte de mărfuri în Salonul de resturi, Strada negră Nr. 35.

Am onőrea a aduce la cunoșcința Onor. public din oraș și de afară, că am făcut cumpărături în persoană la Viena pentru

SESONUL de ENĂ

și mărfurile deja au sosit.

Mė rog la cas de trebuință a mė onora cu vizitarea **depositului meu cel nou**, unde se va căștiga convingerea, că sunt în stare a vinde **mărfuri solide** de cele mai nouă și moderne, cu aceleași prețuri cum se vind de alții la desfacere totală.

Cu tőtă stima

JULIUS RESCHNER.

Preturi scădute.

Stofe főrte frumoșe și ieftine pentru costume bărbătesci.

ABONAMENTE

LA

„Gazeta Transilvaniei.“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru Romănia și străinătate:
Pe trei luni . . . 6 cor.	Pe trei luni . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . 12 „	Pe șese luni . . . 20 „
Pe un an 24 „	Pe un an 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru Romănia și străinătate:
Pe an 4 cor.	Pe an 8 fr.
Pe șese luni . . . 2 „	Pe șese luni . . . 4 „
Pe trei luni . . . 1 „	Pe trei luni . . . 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin — mandate postale. —

Domnii cari se vor abona din nou, sė binevoescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea

„GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Spectacol de primul rang.

Brașov, din naintea Porții Strada vămii.

Mare muzeu istoric și mehanic

Figuri artistice în mărime naturală din present și trecut, reprezentând persoane cele mai însemnate.

o **Prețul intrării 30 bani.** o

Deschis în fie-care și dela 9 őre dimineța până la 10 őre sėra.

Cu iluminăție strălucită. Muzeul este aranjat főrte pompos. De o cercetare numerosă se rőgă cu tőtă stima

2—3,1525 **Directia.**

Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu și Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vėtămătore.

Se capėtă pretutindenı

La cumpărare sė se observe, ca pe fie care bucată de săpun sė fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

17—00,(725)